



Sygn. akt II KK 171/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 czerwca 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Michał Laskowski (przewodniczący)

SSN Jerzy Grubba

SSA del. do SN Stanisław Stankiewicz (sprawozdawca)

Protokolant Małgorzata Sobieszcańska

w sprawie Sylwestra **K. Z.**

skazanego z art. 278 § 1 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 kpk

w dniu 25 czerwca 2015 r.,

kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego

na korzyść skazanego

od wyroku Sądu Rejonowego w W.

z dnia 7 października 2013 r.,

1. uchyla zaskarżony wyrok w części dotyczącej orzeczenia o obowiązku naprawienia szkody na rzecz pokrzywdzonego H. O. w W. w kwocie 2.606 zł (punkt IV);

2. obciąża Skarb Państwa wydatkami postępowania kasacyjnego.

UZASADNIENIE

S. Z. oskarżony został o to, że:

1) w dniu 19 października 2011 r. ze sklepu H. mieszczącego się na terenie C. w W. przy ul. P. nr [...] dokonał zaboru w celu przywłaszczenia rzeczy w postaci kurtki [...], [...], bluzy, bezrękawnika, polo damskie, spodnie jeans, powodując tym straty o łącznej wartości 3.148 zł, tj. o czyn z art. 278 § 1 k.k.,

2) w dniu 25 października 2011 r. ze sklepu H. mieszczącego się na terenie C. w W. przy ul. P. nr [...] dokonał zaboru w celu przywłaszczenia rzeczy w postaci t-shirt męski, koszuli męskiej [...],[...],[...] , spodni męskich [...],[...], powodując tym straty o łącznej wartości 2.606 zł na szkodę firmy H., tj. o czyn z art. 278 § 1 k.k.

Jednocześnie, na podstawie art. 335 § 1 k.p.k., prokurator wniósł o wydanie wyroku skazującego bez przeprowadzenia rozprawy i wymierzenie uzgodnionych z podejrzanym, podczas przesłuchania w dniu 28 listopada 2011 r., kar i środków karnych.

Sąd Rejonowy w W., uwzględniając złożony w trybie art. 335 § 1 k.p.k. wniosek prokuratora, wyrokiem z dnia 7 października 2013 r., wydanym w sprawie o sygn. akt ... 1106/11, orzekł:

I. oskarżonego S. Z. uznał za winnego czynu z pkt 1 aktu oskarżenia i za to z mocy art. 278 § 1 k.k. skazał oskarżonego i wymierzył mu karę 8 miesięcy pozbawienia wolności;

II. oskarżonego S. Z. uznał za winnego czynu z pkt II aktu oskarżenia i za to z mocy art. 278 § 1 k.k. wymierzył mu karę 8 miesięcy pozbawienia wolności;

III. na podstawie art. 85 k.k., art. 86 § 1 k.k. w miejsce kar jednostkowych orzeczonych oskarżonemu w pkt I i II wyroku wymierzył oskarżonemu karę łączną w rozmiarze 10 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie na podstawie art. 69 § 1 i § 2 k.k., art. 70 § 1 pkt 1 k.k. warunkowo zawiesił na okres 2 lat próby;

IV. na podstawie art. 46 § 1 k.k. orzekł wobec oskarżonego obowiązek naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwami w całości poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonej firmy H., kwoty 3.148 złotych oraz kwoty 2.606 złotych;

V. na podstawie art. 230 § 2 k.p.k. zwrócił firmie H. dowód rzeczowy opisany w wykazie pod poz. 1 w postaci płyty CD-R, zarejestrowanej za numerem [...] po stwierdzeniu jego zbędności dla postępowania karnego;

VI. na podstawie art. 627 k.p.k. zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe w kwocie 270 zł w tym kwotę 180 zł tytułem opłaty.

Wyrok nie został zaskarżony przez żadną ze stron i uprawomocnił się z dniem 15 października 2013 r.

Obecnie, na podstawie art. 521 § 1 k.p.k., Prokurator Generalny wniósł kasację w tej sprawie, zaskarżając powyższy wyrok w części dotyczącej rozstrzygnięcia zawartego w punkcie IV wyroku, w zakresie nałożonego obowiązku naprawienia szkody na rzecz pokrzywdzonego H. w W. w kwocie 2.606 zł, na korzyść oskarżonego S. Z.

Na zasadzie art. 523 § 1 k.p.k., art. 526 § 1 i art. 537 § 1 i 2 k.p.k. oraz art. 572 k.p.k. autor kasacji zarzucił: *rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 343 § 7 k.p.k. w zw. z art. 335 § 1 k.p.k. skutkujące rażącym naruszeniem art. 46 § 1 k.k., polegające na uwzględnieniu zawartego w akcie oskarżenia wadliwego z racji nieprecyzyjności wniosku prokuratora i orzeczeniu w pkt IV wyroku obowiązku naprawienia szkody, poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego H. kwoty 2.606 zł w sytuacji, gdy zabrane w celu przywłaszczenia na szkodę pokrzywdzonego mienie opisane w pkt 2 części wstępnej wyroku zostało odzyskane w całości w stanie nienaruszonym.*

W oparciu o tak sformułowany zarzut skarżący wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Kasacja wniesiona w tej sprawie na korzyść skazanego S. Z. okazała się oczywiście zasadna, co przemawiało za rozpoznaniem jej na posiedzeniu - w trybie art. 535 § 5 k.p.k. - a w konsekwencji także za uwzględnieniem sformułowanego w niej zarzutu oraz wniosku.

Autor skargi trafnie wskazał w *petitum* kasacji na jednoznaczne naruszenie przepisów prawa karnego procesowego i materialnego, przez sąd *meriti* orzekający w tej sprawie. W szczególności trzeba zgodzić się ze skarżącym, że złożenie przez prokuratora wniosku o skazanie bez przeprowadzenia rozprawy - na podstawie art. 335 § 1 k.p.k. – nawet przy uwzględnieniu, że wniosek ten jest zaakceptowany przez oskarżonego, nie zwalnia sądu od przeprowadzenia kontroli tego wniosku z punktu widzenia zgodności z przepisami obowiązującego prawa. Stwierdzenie

bowiem, że treść wniosku pozostaje w sprzeczności z prawem materialnym lub narusza prawo procesowe, obliuguje sąd *meriti* do wskazania stronom konieczności dokonania odpowiednich zmian, a w wypadku braku akceptacji dla tych modyfikacji ze strony podmiotów uprawnionych do zajmowania stanowiska w tej materii – prowadzi do skierowania sprawy na drogę rozpoznania na zasadach ogólnych (*vide* wyrok SN z dnia 21 lutego 2013 r., V KK 14/13, LEX nr 1284782).

W realiach przedmiotowej sprawy, wniosek prokuratora o wydanie wyroku skazującego bez przeprowadzenia rozprawy, uzgodniony z oskarżonym, zawierał m.in. postulat nałożenia na S. Z., na podstawie art. 46 § 1 k.k., obowiązku naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem. Rzecz jednak w tym, że zaproponowany obowiązek naprawienia szkody na rzecz H. w W., w zakresie czynu II z aktu oskarżenia, był bezpodstawny w sytuacji odzyskania utraconego mienia przez pokrzywdzonego. Jak bowiem wynika z zeznań świadka P. P., pracownika H., a także protokołu zwrotu rzeczy do sklepu, pokrzywdzony w całości i w stanie nieuszkodzonym odzyskał odzież skradzioną w dniu 25 października 2011 r. (*vide* k.12 i 22 akt IV K 1106/11). Sytuacja tego rodzaju stała zatem na przeszkodzie orzekaniu w procesie karnym w niniejszej sprawie o obowiązku naprawienia szkody, przez zapłatę na rzecz pokrzywdzonej firmy H. kwoty 2.606 zł (*vide* punkt IV wyroku). Skoro bowiem szkoda została w części naprawiona, oczywistym jest, że obowiązek orzekany na podstawie art. 46 § 1 k.k. może dotyczyć tylko tej jej części, która naprawiona nie została, gdyż regulacja ta ma na celu odtworzenie stanu sprzed powstania szkody i nie może prowadzić do bezpodstawnego wzbogacenia pokrzywdzonego.

Naturalnie do celów postępowania karnego należy również uwzględnienie prawnie chronionych interesów pokrzywdzonego (art. 2 § 1 pkt 3 k.p.k.), w tym naprawienie już w postępowaniu karnym, gdy to możliwe, szkody wyrządzonej przestępstwem. Obowiązek naprawienia szkody, przewidziany w unormowaniu art. 46 § 1 k.k., choć stanowi środek karny, nie ma charakteru represji i zmierza jedynie do wyrównania straty, która wynikła z przestępstwa. Zatem odnosi się on tylko do szkody realnie wyrządzonej, a więc takiej, której nie naprawiono (w całości lub w części). Naprawienie szkody, o którym mowa w art. 46 § 1 k.k., to w szczególności wyrównanie straty, którą pokrzywdzony poniósł (*arg. ex art. 361 § 2 k.c.*).

Orzeczenie w tym zakresie związane jest bowiem ściśle z rzeczywistą szkodą jaką poniósł pokrzywdzony i dlatego, jak już wyżej podniesiono, nie może ono prowadzić do przysporzeń w majątku tego ostatniego. Z kolei przy ustalaniu wysokości szkody, która powstała w wyniku przestępstwa należy brać pod uwagę, nie tylko obiektywną wartość skradzionych przedmiotów, ale również konieczne jest uwzględnienie wartości skradzionego mienia, które zostało odzyskane przez pokrzywdzonego, o ile naturalnie przedmioty odzyskane nie zostały zniszczone, uszkodzone, czy też zużyte. Słowem sąd karny musi uwzględnić w chwili wyrokowania rozmiary już pokrytej szkody, w szczególności zaś wartość uprzednio odzyskanego w stanie niepogorszonym mienia (*vide* wyrok SN z dnia 29 marca 2011 r., III KK 392/10, LEX nr 794161). Tymczasem Sąd Rejonowy w W. nie uwzględnił faktu odzyskania przez pokrzywdzonego i to bezpośrednio po czynie, odzieży skradzionej w dniu 25 października 2011 r. W tym stanie rzeczy realizacja orzeczonego bezpodstawnie obowiązku na rzecz H. w W. – *in concreto* przez zapłatę kwoty 2.606 zł - nie prowadziłyby zatem, co oczywiste, do kompensowania szkód poniesionych przez pokrzywdzonego przestępstwem, tylko spowodowałyby nieuprawnione przysporzenie mu korzyści.

W świetle przedstawionych okoliczności należy przyznać rację Prokuratorowi Generalnemu, że zaaprobowanie, bez wykorzystania przysługujących sądowi *meriti* uprawnień zainicjowania zmiany wadliwego wniosku prokuratora i uwzględnienie go, mimo braku ku temu podstaw, stanowiło rażące naruszenie przepisów prawa procesowego (art. 343 § 7 k.p.k. w zw. z art. 335 § 1 k.p.k.), zaś w konsekwencji uchybienie to doprowadziło do wydania zaskarżonego rozstrzygnięcia z rażącym i mającym istotny wpływ na orzeczenie naruszeniem prawa materialnego - art. 46 § 1 k.k.

Reasumując, mając na uwadze powyższe względy, zgodnie z wnioskiem kasacji, należało uchylić zaskarżony wyrok w części orzekającej obowiązek S. Z. do naprawienia szkody na rzecz pokrzywdzonego H. w W. w kwocie 2.606 zł (punkt IV), bez wydawania zbędnego w tym wypadku orzeczenia następczego. Tego rodzaju postąpienie uznać należy za dopuszczalne, a zarazem wystarczające i choć nie jest *explicite* wymienione w treści art. 537 § 2 k.p.k., to przemawia za nim konsekwentne i jednolite stanowisko Sądu Najwyższego. Mianowicie wydany w

postępowaniu kasacyjnym wyrok uchylający, może nie zawierać orzeczenia następczego *in concreto* wówczas, gdy konieczne jest wyeliminowanie z zaskarżonego orzeczenia rozstrzygnięcia wydanego z rażąco obrażającą przepis prawa materialnego, a eliminacja taka nie wymaga ponownego rozpatrywania sprawy (*vide* wyroki SN: z dnia 10 grudnia 2002 r., V KK 317/02, LEX nr 74385; z dnia 19 października 2005 r., IV KK 199/05, OSNwSK 2005/1/1893; z dnia 28 lutego 2008 r., III KK 454/07, LEX nr 406859; z dnia 26 listopada 2008 r., III KK 342/08, Prok. i Pr. – wkł. 2009/4/17).

Podstawą orzeczenia o wydatkach związanych z rozpoznaniem niniejszej kasacji był przepis art. 638 k.p.k.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.